

Sygn. akt III KK 47/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala (przewodniczący)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

SSN Paweł Wiliński

Protokolant Ewa Śliwa

w sprawie **W. D.**,

skazanego za czyn z art. 244 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej,

na posiedzeniu w dniu 11 marca 2022 r., w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

kasacji Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 1 marca 2021 r., sygn. akt IV Ka (...), zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w G. z dnia 20 października 2020 r., sygn. akt II K (...),

**uchyła zaskarżony wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia
o karze i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu
w S. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 20 października 2020 r., sygn. akt II K (...), W. D. został uznany za winnego czynu z art. 244 k.k., za który wymierzono mu karę 2 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, dozorowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin

miesięcznie (pkt I). Wyrok zawierał ponadto rozstrzygnięcie o kosztach procesu (pkt II).

Wyrok Sądu I instancji został zaskarżony apelacją przez prokuratora, który zaskarżył go w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze, na niekorzyść oskarżonego i zarzucił „rażącą niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonego W. D. kary przy zastosowaniu art. 37a k.k., tj. kary 2 miesięcy ograniczenia wolności, polegającej na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w rozmiarze 20 godzin miesięcznie, wyrażającą się w nienależytym uwzględnieniu przez Sąd rzeczywistego stopnia społecznej szkodliwości czynu przypisanego oskarżonemu oraz wagi okoliczności obciążających, przy jednoczesnym przyznaniu zbyt dużej rangi okolicznościom łagodzącym, podczas gdy stopień winy oskarżonego oraz znaczny stopień społecznej szkodliwości popełnionego przez niego czynu, odzwierciedlający się w naruszeniu dobra prawnie chronionego w postaci prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, w sposobie i okolicznościach popełnienia czynu, a mianowicie iż oskarżony dopuścił się przypisanego mu czynu wobec najbliższej mu osoby, w celu wyrażenia pretensji za zawiadomienie organów ścigania o popełnieniu przez oskarżonego przestępstw, w postaci zamiaru przejawiającym się w działaniu oskarżonego w zamiarze bezpośrednim, w jego motywacji w postaci chęci naruszenia obowiązującego oskarżonego zakazu, uzasadniając przekonanie, że wysokość orzeczonej wobec oskarżonego kary przy zastosowaniu art. 37a k.k., nie spełni wobec niego celów wychowawczych i zapobiegawczych, a także potrzeb w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa”. W oparciu o powyższy zarzut prokurator wniósł o „zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie oskarżonemu za czyn z art. 244 k.k. kary 3 miesięcy pozbawienia wolności, a w pozostałej części o utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy”.

Sąd odwoławczy – Sąd Okręgowy w S., wyrokiem z dnia 1 marca 2021 r., sygn. akt IV Ka (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w miejsce kary 2 (dwóch) miesięcy ograniczenia wolności wymierzył oskarżonemu za przypisany mu czyn karę 2 (dwóch) miesięcy pozbawienia wolności (pkt I), a w pozostałym zakresie utrzymał zaskarżony wyrok w mocy (pkt II) i orzekł o kosztach procesu (pkt III).

Kasację od powyższego wyroku, w trybie art. 521 § 1 k.p.k., wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając go w części dotyczącej orzeczenia o karze, na niekorzyść oskarżonego W. D.. W kasacji Prokurator Generalny zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 2, § 2 i § 3 k.p.k. i w zw. z art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., polegające na nienależycie przeprowadzonej kontroli odwoławczej, w następstwie czego doszło do wadliwej zmiany orzeczenia Sądu *meriti* w zakresie wymiaru kary, a zarazem wydania go z rażącym naruszeniem przepisu prawa karnego materialnego, tj. art. 244 § 1 k.k., poprzez orzeczenie wobec oskarżonego za popełnienie przestępstwa określonego w tym przepisie kary 2 miesięcy pozbawienia wolności, to jest kary poniżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia, która wynosi 3 miesięcy pozbawienia wolności”. Autor kasacji wniósł o „uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S.”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że uwzględnienie kasacji na niekorzyść skazanego jest w niniejszej sprawie dopuszczalne, albowiem została ona wniesiona przed upływem roku od daty uprawomocnienia się zaskarżonego wyroku (art. 524 § 3 k.p.k.).

Zarzut kasacyjny jest w pełni trafny i zasługuje na uwzględnienie. Przestępstwo stypizowane w art. 244 k.k. zagrożone jest karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5, a więc bezspornie orzeczenie kary pozbawienia wolności w wymiarze 2 miesięcy stanowi orzeczenie kary poniżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia karą.

W wyroku Sądu pierwszej instancji jako podstawę wymiaru kary wskazano m.in. art. 37a k.k. i art. 4 § 1 k.k., przyjmując brzmienie Kodeksu karnego sprzed dnia 24 czerwca 2020 r. Przepisy te nie zostały wyeliminowane z podstawy prawnej wymiaru kary w wyroku Sądu odwoławczego. Przepis art. 37a k.k. w brzmieniu sprzed 24 czerwca 2020 r. stanowił, iż jeżeli ustawa przewiduje zagrożenie karą

pozbawienia wolności nieprzekraczającą 8 lat, można zamiast tej kary orzec grzywnę albo karę ograniczenia wolności, o której mowa w art. 34 § 1a pkt 1 lub 4 k.k. Tym samym bezspornie przepis ten pozwalał na zmianę rodzaju kary, tj. orzeczenia zamiast kary pozbawienia wolności kary grzywny lub ograniczenia wolności, nie stanowił jednak podstawy do orzeczenia kary pozbawienia wolności w wymiarze poniżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia. Nie można więc przyjąć, że to te przepisy stanowiły podstawę rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego.

Dostrzegając swój błąd, Sąd odwoławczy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podniósł, że jedynie w wyniku przeoczenia do podstawy prawnej rozstrzygnięcia o karze nie został dodany art. 60 § 6 k.k. Takie spostrzeżenie nie może jednak konwalidować zaistniałego uchybienia, albowiem ewentualne skorzystanie przez Sąd z instytucji nadzwyczajnego złagodzenia kary musi znaleźć odzwierciedlenie w sentencji wyroku. Niezależnie od powyższego, nawet prawidłowe zastosowanie art. 60 § 6 k.k. nie mogłoby doprowadzić do orzeczenia takiej kary, jak wymierzona w wyroku Sądu Okręgowego. Mając na uwadze granice ustawowego zagrożenia karą za występki z art. 244 k.k., wśród sytuacji wymienionych w art. 60 § 6 k.k. w niniejszej sprawie zastosowanie mógłby mieć wyłącznie art. 60 § 6 pkt 4 k.k., zgodnie z którym, jeżeli czyn stanowi występki, przy czym dolną granicą ustawowego zagrożenia jest kara pozbawienia wolności niższa od roku, sąd wymierza grzywnę albo karę ograniczenia wolności. Dlatego też ta podstawa uzasadniałaby wyłącznie wymierzenie grzywny lub kary ograniczenia wolności, nie daje jednak możliwości wymierzenia kary pozbawienia wolności poniżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia. Tam, gdzie w ramach nadzwyczajnego złagodzenia kary ustawodawca przewiduje taką możliwość, daje temu wyraz wprost, np. w art. 60 § 6 pkt 2 k.k., zgodnie z którym, jeżeli czyn stanowi inną zbrodnię, sąd wymierza karę pozbawienia wolności nie niższą od jednej trzeciej dolnej granicy ustawowego zagrożenia.

Wymierzenie kary poniżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego w sankcji przepisu, który określa kwalifikację prawną czynu przypisanego, bez wskazania szczególnej podstawy do takiego ukształtowania rozstrzygnięcia co do kary, stanowi rażące naruszenie prawa materialnego – przepisu stanowiącego podstawę skazania. Sytuacja taka zawsze ma wpływ na

treść wyroku (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dni: 28 stycznia 2021 r., II KK 412/20; 18 marca 2020 r., IV KK 10/20; 5 lutego 2013 r., sygn. akt III KK 228/12).

W realiach niniejszej sprawy uchybienie Sądu odwoławczego miało charakter rażący i w sposób istotny wpłynęło na treść prawomocnego wyroku, gdyż w jego wyniku W. D. została wymierzona kara pozbawienia wolności w wymiarze niższym, niż było to możliwe w sytuacji prawidłowego zastosowania przepisów prawa materialnego powołanych jako podstawa wymiaru tej kary.

Przeprowadzając postępowanie ponownie, Sąd Okręgowy, kształtując rozstrzygnięcie o karze, zobowiązany będzie uczynić zadość treści norm prawa materialnego, mających wpływ na kształt tego rozstrzygnięcia.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji wyroku.